

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA
1535 Budapest
Pf. 773.

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGA

Ügyszám:

21/B/2008/1

Erkezett.

2008 JAN 09.

Példány:

Kezelőiroda:

Melléklet:

db

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] magyar állampolgár az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. tv. (továbbiakban: Abtv.) 21. § (2) bekezdése alapján indítványozom, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 1. § b) pontjában foglalt jogkörében eljárva a **bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2007. évi CLXXXIV. törvény** (továbbiakban: Béktv.) 1. § (1) bekezdése, 2. § (1)-(2) bekezdései, 3. § (2) bekezdése, 26/G. § (3) bekezdése, 26/H. § (1) bekezdése alkotmányellenességét a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. tv. (továbbiakban: Alkotmány) 2. § (1) bekezdése, 15. §-a alapján, valamint a 60. § (1) bekezdése figyelembevételével megállapítani, valamint ez alapján a **Béktv-t törvényt megsemmisíteni** szíveskedjék.

A törvényt az Országgyűlés 2007. december 17-i ülésnapján fogadta el, majd azt a köztársasági elnök aláírásával látta el, és a Magyar Közlöny 2007/186. számában 2007. december 29-én hirdette ki.

I.

A törvényalkotó „a bejegyzett élettársi kapcsolat” fogalmát és intézményét álláspontom szerint többszörösen alkotmány sértő módon alkotta meg, illetve vezette be, és rendelte az Alkotmány által védett [Alkotmány 15. §; 14/1995. (III. 13.) AB határozat] házasság intézménye mellé.

A törvényalkotó a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézményének és létesítésének törvényi feltételei által, a Béktv. 2. § (2) bekezdése pontjai értelmében a „bejegyzett élettársi kapcsolatot” *expressis verbis azonosítja* a házassággal eljárásjogi és tartalmi szempontok alapján. A törvényalkotó ezáltal diszkriminálja és gyengíti a házasság intézményét.

A „bejegyzett élettársi kapcsolat” kifejezés tulajdonképpen – köznyelvi fordulattal élve – „fából vaskarika”, ugyanis *tartalmi* szempontból maga a házasság is bejegyzett élettársi kapcsolat, és éppen azért nevezhető házasságnak, mivel a létrejött és szabadon akart életközösséget *bejegyezte* az illetékes, hatáskörrel rendelkező intézmény, annak létesítését, fennmaradását Alkotmányával védi a Magyar Köztársaság. A házasság a Magyar Értelmező Kéziszótár szerint „*Férfinak és nőnek jogilag elismert és szabályozott életközössége*”. Az élettárs fogalma szintén az Értelmező Kéziszótár szerint jelentheti először a *házastársat*, másodsorban a *valakivel házasságkötés nélkül életközösségben élő személyt*. A házassági jogról szóló 1894. évi XXXI. törvénycikk – mint jelenlegi polgári házasságkötési gyakorlatunk alapja és kiindulópontja – a házasságot *életközösségként* definiálja. A házastárs egyúttal természetesen élettárs is, míg nem mindegyik élettárs házastárs. A házasság két fél szabad elhatározásán alapuló, törvényesen és törvényes körülmények között szentesített életközösség [vö. az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvénycikk 45-67. §-ait]. A házasság tehát tulajdonképpen nem más, mint *bejegyzett élettársi kapcsolat*, amit szebben érzelmi, vagyoni életközösségnek szoktunk nevezni. A törvényalkotó jól ismerve a fennálló és érvényes (alkotmánybírói) állásfoglalásokat és megkötéseket megteremtette a másodfokú és –rangú házasságot („*majdnem házasság*” egyes állásfoglalások szerint): a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézményét, amit immár nem szükséges egy férfi és egy nő életközösségeként felfogni, hanem

azonos neműek között is létesíthető. Ezáltal formai és tartalmi szempontból gyengíti és a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézményének kihatásaként hátrányosan diszkriminálja a házasság intézményét.

A törvényalkotó a házasság Alkotmány által védett intézményét gyengíti, diszkriminálja és végső soron ellehetetleníti azáltal, hogy a Béktv. 26/G. § (3) és (5) bekezdései értelmében „Az élettársi kapcsolat bejegyzése nyilvános és ünneppélyes”, az (5) bekezdés szerint lényegét, létesítésének formai alakját tekintve semmiben nem különbözik a házasság polgári anyakönyvezés bevezetése óta létező megkötésétől, így azt sem külső, eljárásjogi, majd a közgondolkodás számára tartalmi szempontok alapján sem lehet megkülönböztetni. Ez a közgondolkodásban és –gyakorlatban zavarokat fog okozni, ami szintén a házasság Alkotmány által védett intézményének a gyengítéséhez vezet, hiszen a közgondolkodás azonosítani fogja a két intézményt, s általában véve nem lehet elvárni, hogy a gyakorlatban (tartalmilag és létesítését tekintve) megtévesztésig hasonló intézmények között jogilag adekvát különbséget tegyen az „átlagos állampolgár”.

A házasság intézmények alkotmányos védelme [Alkotmány 15. §] nem merül ki abban, és nem meríthető ki a házasság fogalmának mintegy „szerzői jogi” védelme, ill. tilalma alá helyezésében, hanem annak valóságos tartalmi és vallási, kulturális és eljárásjogi külsőségei tekintetében is védettnek kell tekinteni. „[A] házasság intézménye kultúránkban és jogunkban is hagyományosan férfi és nő életközössége. [...] A legfontosabb emberi jogi nemzetközi egyezmények szövegezéséből is az következik, hogy a házasságot férfi és nő életközösségeként fogják fel [...]. [V]áltozások tapasztalhatók a hagyományos családmodellben is, elsősorban a házasságok tartósságát tekintve. Mindez azonban nem ok arra, hogy a jog eltérjen a házasságnak attól a jogi fogalmától, amely a mai állapothoz vezető hagyományban mindig is élt, és amely a mai jogokban is általános, továbbá amely a köztudat és köznyelv házasságfogalmával összhangban van” [14/1995. (III. 13.) AB határozat].

A törvény belső ellentmondást is tartalmaz abban a vonatkozásban, hogy a Béktv. 3. § (2) bekezdése értelmében a „bejegyzett élettársi kapcsolat” megszüntetésével kapcsolatban a házasság felbontására vonatkozó rendelkezések alkalmazását írja elő, majd a 4. § bekezdéseiben a „bejegyzett élettársi kapcsolat” közös megegyezésen alapuló mintegy „egyszerűsített”, *közjegyző általi* megszüntetésének lehetőségét is megadja. Kifogásolható a *közjegyző általi*, polgári nemperes eljárás keretében történő [5. §] megszüntetés kifejezés, amennyiben a felek közös megegyezése létrejön; e ponton tulajdonképpen a Béktv. 3. § (2) bekezdése által érintett házasság Alkotmány által védett intézménye sérül, hiszen a „bejegyzett élettársi kapcsolat” létrejöttét tekintve semmiben nem különbözik a házasság megkötésétől, azzal azonos, csak terminológiai különbséget mutat fel, míg esetleges megszüntetésük alapvetően különbözhet egymástól.

A „bejegyzett élettársi kapcsolat” a törvény értelmében [Béktv. 26/G. bekezdései] a polgári házasságkötéstől egyáltalán nem különböző, azaz megkülönböztethetetlen, anyakönyvvezető előtti aktus és nyilatkozattétel következtében létesül. A „bejegyzett élettársi kapcsolat” megszüntetése azonban már sokkal „lazább” módon is megvalósulhat, amely által maga a törvényalkotó ismeri el és a törvény által legitimálja és kifejezi a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézménynek labilis, ideiglenes voltát, továbbmenve azonban súlyosan sérti és diszkriminálja a házasság alkotmányos és alkotmányosan védett intézményét annak mind létesülése és megszűnése tekintetében.

Kifogásolható az a törvényalkotói intenció és logika is, amely *először* és *elsősorban* az általa alkotott intézmény megszüntetésének lehetőségével foglalkozik részletesen [3-12. §], majd ezek után tér rá annak létesítésére.

A törvényalkotó súlyos mulasztást és alkotmányosértést valósít meg azáltal, hogy a „bejegyzett élettársi kapcsolat” létesítésének és megszüntetésének eljárásaiba a törvény erejénél fogva kötelező érvénnyel bevont közreműködő személyek (anyakönyvvezető, közjegyző) a gondolat, a lelkiismeret és vallás szabadságára vonatkozó alkotmányos alapjog [Alkotmány 60. § (1) bekezdés] jogának érvényesülését és érvényesítésének lehetőségét nem teremtette meg magában a törvényben. A törvényalkotónak *e törvényben* kellett volna a lelkiismereti és vallásszabadság alapján a nevezett, hivatalból eljáró tisztségviselők esetleges lelkiismereti indokok

alján történő mentesítését is garantálnia, hiszen a törvény által megalkotott intézmény egyrésztől nem alkotmányos alapjog érvényesítéséről szól, másrésztől kultúránk alapvető erkölcsi értékrendjének érvényesülését teszi-teheti viszonylagossá az egyén és a közösségek számára. A törvény elejénél fogva a „bejegyzett élettársi kapcsolat” létesítésének és megszüntetésének eljárásába vont személyek hivatalukat alapjaiban más jogi körülmények, feltételek között vállalták fel, kezdték meg. A nevezett személyek az újonnan, a házasság alkotmányos intézménye mellé alacsonyabb jogszabály által rendelt intézménnyel szemben támasztott lelkiismereti aggályaik, kulturális, vallási, erkölcsi megfontolásaik ellenére is kötelesek annak létesítésekor és megszüntetésekor hivatalból közreműködni.

A törvény kihatásában hátrányosan diszkriminálja az egyházi autonóm közösségeket, az egyházi személyeket, akik saját előírásaik és törvényeik szerint az egyházi házasságkötésben részt vesznek. A törvényalkotó nem tekinthet el attól – ahogyan a polgári házasságkötés bevezetése óta nem is cselekedett ekként –, hogy a polgári házasságkötés – eltekintve az esetleges egyházjogi, tartalmi és teológiai különbözőségektől – a zsidó-keresztyén kultúrkörben gyökerezik mind a mai napig. A „bejegyzett élettársi kapcsolatot” létesítő személyek a Béktv. törvényi háttérével egészen nyilvánvalóan a tanításuk, önértelmezésük alapelemei közé tartozó, a hetero- és homoszexuális élettársi közösség és házasságkötés intézményét nem támogató, ill. elutasító, diszkvalifikáló egyházi szervezetek autonómiájának és függetlenségének megsértésére, ill. gyengítésére fognak törekedni, ami szintén nyilvánvalóan alkotmányellenes.

Álláspontom szerint a magyar jogrendben a „személyek” mint *jogalanyok* [a házasságkötés a férfi és a nő joga, más vonatkozásban a „személyek” a *jogalanyok*; vö. 14/1995. (III. 13.) AB határozat; továbbá: 65/2007. (X. 18.) AB határozat] a mai jogrend szerint is nyilatkozataikkal, szerződéseikkel szabadon rendelkezhetnek vagyonukról, személyes jogaikról és adataikról egy másik személy javára. Álláspontom szerint a törvényalkotó a jelen törvénnyel nem tett eleget a 14/1995. (III. 13.) AB határozat egészének sem a házasság intézményének védelme szempontjából, sem az AB határozat indoklásának III. pontjában megfogalmazottaknak.

II.

A törvény eljárásjogi szempontból is felvet alkotmányossági kérdéseket. Álláspontom szerint a Béktv. jelen formájában az Alkotmány 15. § módosításaként fogható fel, a törvényalkotó azonban a „bejegyzett élettársi kapcsolat” intézményét önálló törvény formájában, egyszerű többséggel alkotta meg. Az Országos Választási Bizottság 239/2007. (VII. 31.) és 240/2007. (VII. 31.) burkolt alkotmánymódosítási szándékra hivatkozó elutasító határozatai ellen az Alkotmánybíróságnál felülvizsgálati kérelmet benyújtó indítványozó álláspontja szerint „[...] Az Alkotmány 15. §-ában szereplő kitétel a házasságnak, mint intézménynek a védelméről szól, [...] nem jelentheti azonban a jogintézmény más – esetleg alacsonyabb szintű – jogszabályokban meghatározott tartalma megváltoztatásának tilalmát.” Az Alkotmánybíróság [65/2007. (X. 18.) AB határozat; 75/2007. (X. 19.) AB határozat] az indítványozó kérelmét elutasította, a nevezett OVB határozatokat helyben hagyta, a törvényességi felülvizsgálat indoklásaként felhozott érvrendszert és álláspontot nem találta megalapozottnak. Álláspontom szerint a „bejegyzett élettársi kapcsolatról” szóló törvénnyel a törvényalkotó a fenti indoklás szerinti „*a jogintézmény más – esetleg alacsonyabb szintű – jogszabályokban meghatározott tartalm[ú]*” megváltoztatását és szabályozását hajtotta végre, és ezzel alkotmányvétséget követett el.

Álláspontom szerint a fentiek értelmében a Béktv. alkotmányellenes, ezért indítványozom annak megsemmisítését.

Nagykőrös, 2008. január 7.

